

Inatsisartuni ilaasortaq Aleqa Hammond
Siumut
-/Maani

Pineqartoq: § 36, imm. 1 naapertorlugu apeqquummut nr. 2010-233-mut akissut

Asasara Aleqa Hammond

Aallarniutigalugu apeqqutinut saqqummiunneqartunut qujavunga, taakkulu imatut nipeqarput:

Naalakkersuisunut apeqqut:

1. Qanoq Naalakkersuisut nassuiarsinnaavaat 10. juni 2009 naalakkersuisooqati-giinnissamik isumaqatigiisummi saqqummiunneqartumi ineqarnermut politikkip aammalu Namminersorlutik Oqartussat inissianik allanillu sanaartornermi suliassat ataatsimoortillugit neqeroorusiortitsisarnerata imminnut assortuunnerat?

2. Naalakkersuisut qanoq suliniuteqalersaarpat sanaartornerup iluani nunaqavisut suliassarukkiartornerat akiorniarlugu?

3. Naalakkersuisut sularinnittussarsiornerit 10. juni 2009 isumaqatigiisummut naleqqussalersaarpaat?

Aallarniutigalugu oqaatigissavara, apeqqutit saqqumiunneqartut nuannaarutigisorujusuugakkit, tassami Naalakkersuisut politikkiat pillugu nassuiaanissamat saqqummiussinissamullu, aammalu minnerunngitsumik paatsoornerit marlussuit piujunnaarsinnissaannut, tamatumalu saniatigut pissusiviusut pillugit Inatsisartuni ilaasortanut ataqqinartunut nassuiaassinissamat paasititsiniaanissamullu periarfissimmannga.

1. Qanoq Naalakkersuisut nassuiarsinnaavaat 10. juni 2009 naalakkersuisooqati-giinnissamik isumaqatigiisummi saqqummiunneqartumi ineqarnermut politikkip aammalu Namminersorlutik Oqartussat inissianik allanillu sanaartornermi suliassat ataatsimoortillugit neqeroorusiortitsisarnerata imminnut assortuunnerat?

Ilumoorluinnarpoq naalakkersuisooqatigiinnissamat isumaqatigiisummi allassimammat, *"aammattaaq inissianik nalinginnaasunik sanaartorneq annertusineqassaaq, taamaalil-luni sanaartugassat suliassanut immikkoortiterineq tunngavigalugu ammasumik sulariumannittussarsiuunneqartalissappata, najukkani suliffeqarfiit inissianik amerlanerusu-nik sanaartorsinnaalissallutik."*

Naalakkersuisut suliassanik tamanut ammasumik sulariumannittussarsiuussisarnikkut pitsaanerpaanik, akillu sapinngisamik appasinnerpaat atorlugit neqeroortitsisarnissaq anguniagaraat. Tassalu sulariumannittussarsiuussisarnerni tunngaviummik suliassamat aalajangersimasumut unammillertoqartarnissaa tassani pineqarpoq. Suliassat mikisut pineqartillugit amerlanertigut entreprenørit sanasullu amerlasuut suliassanik naammas-

3. november 2010
Sagsnr. 2010-040597
Dok.nr. 496148

Postboks 909
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 54 10
E-mail: iaan@nanoq.gl
www.nanoq.gl

sinninnissamat periarfissaqartarput, taamaatumillu suliassat agguarlugit unammillertitsiluni suliariumannittussarsiuunneqartarnerat naapertuuppoq.

Sanaartugassani angisuuni imaluunniit annertuuni, sanaartugassaniluunniit immikkorluinnaq ittuni suliat agguarlugit suliariumanniittussarsiuussisarnermiit suliakkeeriaatsit allat naleqqunnerusussaapput, neqerooruteqartut immikkut ilisimasaqartussaammata imaluunniit tunisassiornermi atortunik amerlasuunik naammattunik peqartussaallutik.

2009-mi Naalackersuisut ivertimmatali, Naalackersuisut taamaallaat marloriarlutik inisiani attartortittakkanik sanaartornertut neqerooruteqartitsivigineqartunut suleqataasimapput. Neqerooruteqartitsinerup aappaani Nuummi B-29 suliarineqarpoq, tassanilu suliassat agguarlugit suliariumannittussarsiuunneqarput. Neqerooruteqartitsinerup aappaani Nuummi Qinngorpumi (Pingorsuarmi) inissiat attartortittakkat 300-t pineqarput, taakkunanilu inissiat ataatsimut 28.000 m²-rpiamik annertussuseqarput sanaartorfiususallu iluani sanaartorfissagissaasoqarluni, suliassallu taakku ataatsimut pingaarnertut suliariumannittussarsiuunneqarput.

Naalackersuisut inissiat 300-t neqerooruteqartitsivigineqarnerinut atatillugu Inuplan qinuigaat, Pingorsuarmi suliassaq immikkoortukkaarlugi suliassanngorlugi, angisuunngorlugi suliassanngorlugi, pingaarnertut suliassanngorlugi imaluunniit tamakkiisumik suliassanngorlugi neqerooruteqartitsivigineqassaguni arlaat naleqqunnerpaassanersoq naliliiffigeqqullugu. Inuplan-ip naliliinera ersarissorujussuuvoq. Inissiat 300-t immikkoortukkaarlugi suliassanngortinneqassappata, inissarsuit quliusut tamarmik immikkut qaammatinik pingasuniit 21-nut kinguaattoortussaapput, tassalu inissiat 300-t qaammatinik katillugit 120-nik kinguaattuussallutik. Tassalu inissiat 120-t qaammammi ataatsimi najorneqaratik uninnganissaannik taakku naleqarput.

Taamatutaaq naliliisoqarpoq, inissarsuarmi kingullermi piffissaq sanaartorfiusoq qaammatit 21-t (ukioq ataaseq qaammatillu qulingiluat) tikillugit sivitsorneqassappat, tamatuma kingunerisaanik sanaartornermik aqutsinermut sulianullu nakkutilliinermut aningaasat atornerqartut 5 mio. koruuninik ilaneqartussaasut. Tamatuma saniatigut piffissap sanaartorfiusup sivitsorneratigut sanaartugassanut aningaasalersuinermit aningaasartuutit amerlisussaapput, piffissaq sanaartorfiusoq sanaartornermut aningaasartuutit amerlanerusunik erniaqalernerinik kinguneqartussaammat.

Kiisalu naliliisoqarpoq, sumiiffimmi angisuumi sanaartorfissagissaanermi aammalu inissiat 300-t sananeqarnerini suliassatut angitigisumi pitsaassusissamat, akigititassanut piffissamullu piumasaqaatit naammassineqassappata, sanaartugassat immikkoortukkaarlugit suiarineqartariaqanngitsut.

Aammalu Naalackersuisut ilisimatitsissutigisinnaavaat, Dronning Ingridip Napparsimavissuani napparsimasunut akkunnittarfissap nutaap sananeqarnissaa ataatsimoortillugu suliassatut neqerooruteqartitsivigineqarmat, aammalu Nuummi G.U.-p allineqarnissaa immikkoortukkaarlugi suliassanngorlugi neqerooruteqartitsivigineqarluni.

Taamaattumik Naalackersuisuniit ilisimatitsissutigineqarsinnaavoq, sanaartugassanik neqerooruteqartitsinermut atatillugu suliarmiit suliamut aalajangiisoqartarmat, tamannalu tunngavigalugu neqerooruteqartitseriaaseq suna naleqqunnerpaanersoq isummerfigineqartarluni. Naalackersuisut politikkiat malillugu suliassat amerlanerpaat immikkoortuk-

kaarlugit suliassanngorlugit neqeroorutigineqartartussaapput, taamaaliornikkut entreprenørit sanasullu mikisut akunnattunillu angissusillit iluaquserniarneqartarlutik.

Eqqarsaatigisassalli taamaattut innuttaasut pitsaasunik najugaqarsinnaatitaanerannut ipisitsissanngillat. Tassami pisortani oqartussaasut neqerooruteqartitseriaatsinik, suliasamiluunniit aningaasaqarnerup pitsaanerulernissaanik qulakkeeriffiusinnaanngitsunik uatsinnut suliakkiinerinnaat pissutigalugu, innuttaasut inissiamut iserternissaminnut qaammatini 21-ni utaqeqqittariaqartut oqaluttuutissallugit ajornakusoortorujussuususaavoq.

Aammattaaq tamanna attartortut nuunnissaminnut qaammatini 21-ni utaqqisariaqarnisamik saniatigut ineqarnermut akiliutinik qaffasinnerusunik akiliisarnissamik qinnuigineqassappata, pissutsit imminnut ataqatigiinngilluinalertussaapput. Erseqqisaafigineqassaaq, ineqarnermut akiliutit qaffasinnerusut attartortunut inissiamut iserterneranniit ukiumi siullermiinnaq malersorneqarnerinik kinguneqaannaratik, illup piunerata sinnerani atuttussaammata.

Inuiaqatigiinni pisuuni killeqanngitsunik aningaasassaqaqtuni inuusugutta, pisortani oqartussaasutut pissutsit taamaattut soqutigissanngikkaluarpavut, kisiannili pissutsit atuuttut misissorutsigit; Inissianik pisariaqartitsineq annertuvoq aammalu pisortani aningaasat pigineqartut naammattusaarneqarujussuartaqarput, taamaattumillu aningaasaqarnikkut isumatusaartunik aalajangiisariaqartarpugut. Pingaartumik attartulersussat ukiuni 60-ini tulluuttuni aalajangiikkatsinnik ilungersuuteqassanngippata. Politikerusugut piffissamut qanittumut suliffeqarnikkut eqqarsaaqartariaqarnerput pissutigaiinnarlugu attartulersussat ukiuni 60-ini tulluuttuni ineqarnermut akiliutinit qaffasissunit artorsartineqartariaqanngillat.

Illassutigalugu oqaatigineqassaaq, suliassaq ataaseq tamakkiisumik imaluunniit pingaarnertut suliassanngortinneqaraluartoq, misilittakkat malillugit entreprenøri pingaarnertut suliartaqtoq entreprenørinik sullissisuusunik arlalinnik atuisarpoq. Tamanna Tuapannguani inissiat 210-t, DIH-mi inissiat 90-it aamma maannakkut Pingorsuarmi inissiat 300-t suliareqarnerini atornerarpoq.

Naalackersuisut entreprenørinik sanasunillu namminersortunik mikisunik akunnattunillu iluaquusiinissamik kissaaqarnerat anguniagaqarnerallu inuussutissarsiorneq pillugu politikki aqutugalugu pisussaavoq, ineqarnermut politikki aqutiginagu. Tamanna aamma isumaginninnermi eqqarsaatigisassat isumaginninnermut politikki aqutugalugu, tassalu ineqarnermut politikki aqutiginagu aaqqinneqartarnissaannik Naalackersuisut anguniagaqarnerisa assigaa.

2. Naalackersuisut qanoq suliniuteqalersaarpat sanaartornerup iluani nunaqavisut suliassaarukkiartornerat akiorniarlugu?

2010-mut Aningaasanut Inatsimmi 757,6 mio. koruunit sanaartornermut aningaasaliissutitut immikkoortinneqarput. AIS 2011-mi 2011-mut 972,5 mio. koruunit aammalu ukiunut aningaasaliiffiusunut, tassalu 2012-imut, 2013-imut aamma 2014-imut 921,2, 779,6 aamma 556,5 mio. koruunit immikkoortinneqarsimapput. Taamaattumik sanaartugassat amerlasuut Namminersorlutik Oqartussanit aallartinneqarsimapput. Tassalu sanaartugassat ikilinerinut Namminersorlutik Oqartussat pisooqataasimannngillat. Akerlianik

Namminersorlutik Oqartussanit paasivarput, kommunerujussuit sisamaasut sanaartu-gassaatiminnik ikilisitsingaatsiarsimasut.

Kiisalu aningaasakilliorneq, taamaalillunilu sanaartornermi aningaasaliissutissanik inaa-rutaasumillu aningaasalersuinissamik angusaqarnissap ajornakusoornerulernera pissu-tigalugit nammineerluni illuliortiternerit unilluinnangajassimapput. Siusinnerusukkut su-liassanik aallarniisartut amerlasuut illunik arfinilinniit arfineq pingasunut inissiartalinnik sanaartortarsimapput, sananerisalu nalaanni tunisarsimallugit. Taamatut suliaqar-neq/neqerooruteqartitsarneq entreprenørinut sanasunullu mikisunut akunnattumillu angissusilinnut suliaasaqartitsilluartarsimapput.

Naalakkersuisut siusinnerusukkut arlaleriarlutik entreprenørinut sanasunullu mikisunut kattuteqqullugit kajumissaarisarsimagaluarput, taamaalillutik suliaasanut annernut neqe-roornissamat nukissaqarnerulissammata. Aamma suliffeqarfii minnerit arlallit kattussi-masut, taamaalillutillu suliaasanut annerusunut pisariunerusunullu nukissaqarnerulersi-masut paasillugit nuannaarnarpoq.

Sanaartornermi suliat qaffasinnerisa ingerlaannarnissaat, taamaalillutillu nammineerluni sanaartornerit kommuninilu sanaartornerit kileriarnerinut taartaanissaat Naalakkersuisut anguniagaraat. Aamma Naalakkersuisuniit ilinnut uppernarsaqqissavarput, sanaartor-nermut aningaasat sapinngisamik annertunerpaamik pissarsiaqarfiginissaat anguniarlu-gu Naalakkersuisut ilungersuuteqarnertik ingerlatiinnarniarmassuk. Innuttaasut tu-ngaannut taamaaliortariaqaratta.

Illassutigalugu Naalakkersuisuniit ilisimatitsissutigissavarput, Tuapannguani inissiat 210-t taakku sanaartorneqarnerat 1. juli 2007-imi aallartissimammat, aammalu 1. februar 2011-mi illumi kingullermi atuisoqalerpat naammassisussaallutik. Piffissami sanaartor-fiusumi sulisut agguaqatigiissillugit 30-niit 35-nut sanaartornermi suliffissaqartinneqarsi-mapput.

3. Naalakkersuisut suliarinnittussarsiornerit 10. juni 2009 isumaqatigiissummut naleqqussalersaarpaat?

Naalakkersuisunit pingaarnertut apeqqut 1-imut akissutit uteqqissavagut, pisuni ataa-siakkaani neqerooruteqartitseriaatsit suut pitsaanerpaanersut Naalakkersuisunit naliliiffi-gineqartussaammata. Naliliinerni tunngavissat pingaarnersiorneqanngitsut uku ilaatin-neqartarput:

- sanaartorneq sumi ingerlanneqarpa
- najukkami sanasut suliffiutillit
- sumiiffimmi suliat maannakkorpiaq ingerlanneqartut
- sanaartukkap annertussusia
- sanaartugaq nalinginnaasua imaluunniit pisariusuaa
- ingerlatsinermi eqqarsaatigisassanik peqarpa (soorlu alliliinerni)
- atuilernerup kingorna ineqarnermut akiliutip annertussusissaa
- piffissatigut eqqarsaatigisassaqarpa
- pitsaassutsimut immikkut ittunik piumasaqaateqartoqarpa il.il.

Sanaartugassat ajornanngippat immikkoortukkaarlugit suliaσανngorlugit ingerlanneqar-tarnissaat Naalakkersuisut orniginerummassuk qularutigineqassanngilaq. Aappaatigullu

Naalackersuisut aningaasaqarnikkut pisariinnerusunik aalajangiisarnissaannut tamanna uniffiussanngilaq.

Aningaasaqarneq pillugu Isumalioqatigiissitaq sapaatit akunnerisa marluk tulluuttut iluanni nalunaarusiaminik innersuussutitalimmik saqqummiussisussaavoq. Isumalioqatigiissitarli maannangaq oqaasiinnaat atorlugit nalunaarutinik saqqummiussisalereerput. Taakkunani takuneqarsinnaavoq, ukiuni tulluuttuni pisortat isertitaasa aningaasartuutaa-salu ataqatigiissinnaanissaat anguniarlugu aningaasaqarnermut politikkimik sukanner-sorujussuarmik ingerlatsinissaq pisariaqartoq. Tamanna Naalackersuisuni aningaasa-qarnikkut imminut napatissinnaalernarluta, taamaalillutalu nunatta aningaasaqarnikkut namminiilernissaa anguniarlugu sulinitinnut atasutut isigineqassaaq.

Naalackersuisut isumaat malillugu inuussutissarsiornermut politikkip, suliffissaqartitsi-niarnermut politikkip imaluunniit isumaginninnermut politikkip sanaartornermut ineqar-nermullu atasunngorlugit ingerlanneqarnissaat tunngavilersuutigalugit sanaartornermut aningaasaliissutissarpasuit atorneqarnissaat imminerminni anguniagaqarnerunngilaq. Paarlattuanik imatut isigalugu oqaatigineqartariaqarpoq: Sanaartornermut koruuni ataa-seq sipaarparput – taanna inuiaqatigiinni sukut iluaqutaanerusinnaava?

Taamaattumik sanaartukkat pisariaqartinneqartumit akisunerulinnginnissaat Naalacker-suisuni pingaartipparput, inuiaqatigiimmi iluanni suliasarpasuaqarpugut, soorlu meeq-qanut, inuusuttunut, utoqqarnut, ilinniartitaanermut ilinniaqqittarnermullu tunngasunik, taakkununngalu aningaasalersuutaasinnaasunik nassaarnarluta sorsuppugut.

Neriuppunga matumuunakkut suliaq pillugu paasititsisimassallunga, aammalu annertu-nerusumik paasissutissiinissamut piareersimavunga.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Jens B. Frederiksen